

Ke Kula 'O Nāwahīokalani'ōpu'u
Mākau 'Ōlelo Hawai'i – Papa 7
Makahiki Kula '07-'08
Kumu Ke'alohe Reppun
kealohi@leoki.uhh.hawaii.edu
hana: (808)982-4260 / hale: (808)987-9768

Ka 'Ōwehe Papa:

'Oiai 'o ka 'ōlelo Hawai'i ka 'ōlelo maui o Ke Kula 'O Nāwahīokalani'ōpu'u, 'o ka mākaukau 'oi kelakela ma ka 'ōlelo ma o nā ala ho'oka'a'ike like 'ole ka pahuhopu nui loa e 'imi 'ia ma o nā ha'awina a pau o kēia papa. Ma o ka heluhelu, ka wala'au, ka ho'olohe, ke kākau a me ka kālailai e nānā 'ia ai ka waiwai o ka 'ōlelo Hawai'i ma ka ho'āla hou 'ana i ka ikaika o ka maui o ka haumāna. No ka ho'okō 'ana i kēia pahuhopu nui, e heluhelu a kālailai 'ia ka palapala kālaimana'o paepae o Ke Kula 'O Nāwahīokalani'ōpu'u, 'o ke Kumu Honua Maui Ola. 'O nā ha'awina a pau o kēia kau mua o ka makahiki, e kūkulu 'ia no ka ho'oikaika i ka maopopo, ka makakau a me ke ohohia no nā mana'o alaka'i ma loko o ke Kumu Honua Maui Ola, a no ka ho'oikaika i nā mākau ko'iko'i o ka 'ōlelo i helu 'ia ma lalo iho nei.

Nā Mākau 'Ōlelo E Ho'oikaika 'Ia:

1. Heluhelu: 'Ae'oa/Heluhelu Waha/Heluhelu 'Eleu
2. Kākau: Puke Mo'omana'o/Hāpane Pōkole/Paukū Nohie
3. 'Ōlelo: Nīnau/Wehewehe Mana'o/Ha'i 'Ōlelo
4. Kālailai: Hikaloi/Loiloi/Ho'oponopono/Hō'oa

Nā Pāhana Nui o ke Kau:

1. No Nāwahī Kanaka (Hapahā Mua):
-E hana 'ia ana kekahi pāhana i na'auao hou a'e nā haumāna no ke kanaka 'o Nāwahī a me kāna hō'ilina i waiho ai na ka lāhui. 'O ia pāhana, 'o ia ka nānā 'ana i ka nūpepa 'o Nā Maka O Kana, he nūpepa 'ōlelo Hawai'i o kēia wā, a me kona kuleana ma ka ho'oikaika 'ōlelo, ka ho'omau 'ike ku'una, me ka ho'ona'auao lāhui. E kālailai 'ia ke 'ano o ia nūpepa ma o ka ho'ohālikelike me kā Nāwahī i ho'opuka ai ma kāna nūpepa 'o Ke Aloha 'Āina. E ho'omaka ana kēia pāhana ma mua iki o ka pule o ka lā 14 o Kepakemapa (ka lā i hala ai 'o Nāwahī), i mākaukau no ka hō'ike'ike e mālama 'ia no ke kula holo'oko'a i mea ho'omana'o.

2. No Ke Kumu Honua Mauli Ola (Hapahā 'Elua):
 -'Oiai e heluhelu a kālailai 'ia ana ka palapala kālaimana' o 'o Ke Kumu Honua Mauli Ola, ma ka pau 'ana o ke kau e pono ana nā haumāna e hana i wikiō pōkole e hō'ike ana i ke ola o ke Kumu Honua Mauli Ola ma ko lākou mau ola pono'ī. E hana 'ia nā poke wikiō ma nā pū'ulu li'ili'i a e hō'ike'ike mua 'ia ma ka papa. Ma ka papa e koho 'ia kekahi o nā poke wikiō e ho'olele 'ia ma kekahi o nā Hui Kīpaepae i ha'awina kākō'o na nā 'ohana o ke kula. 'O ka pahuhopu, 'o ia ka loa'a o kekahi mau lā'ana o ke ola o ke Kumu Honua Mauli Ola e hō'oia'i'o ana i ka mea i palapala 'ia ma ke kālaimana' o.
3. No Nā Po'alima (Kau Mua):
 -Ma nā Po'alima, e hui ana ka papa 'ehiku me ka papa 'ewalu ma luna o kekahi mau pāhana ho'onui 'ike. 'O ka mua, 'o ia ke kanu 'ana i māla lau'ai/hua'ai me ke a'o no ka ho'ohana 'ia o ia 'ano 'ai ma ka ho'omākaukau mea 'ai. 'O ka lua ka hana 'ana i ka ipu a 'ulī'ulī paha (aia i ka lawa o ka manawa) no ka ho'ohana ma ka 'aha Puka Kula. A, 'o ke kolu ka ho'omākaukau 'ana no ke kau ma luna o ka wa'a, 'o Hōkūalaka'i me ke a'o no ia 'oihana ku'una, 'o ka holomoana.
 -'O kēia mau pāhana, e kūkulu pū 'ia ma luna o ka 'ike no ke Kumu Honua Mauli Ola.

**O kēia nā pāhana nui o ke kau mua, e loa'a pū kekahi mau pāhana li'ili'i i waena o nā ha'awina mā'amau o ka papa, e ho'ouna 'ia nā 'ōwehe i ka hale no ka pūlima 'ia e ka makua ke hā'awi 'ia kēlā me kēia pāhana.*

Ka Loiloi 'Ana:

10% Nā Kaha Kuana'ike o kēlā lā kēia lā
 30% Nā Ha'awina Papa
 20% Nā Ha'awina Ho'ihoi
 20% Nā Kuisa/Hō'ike
 20% Nā Pāhana

Nā Kaha:

100%-92% A
 91%-82% B
 81%-72% C
 71%-62% D
 61%-0% F

Nā Ana Ho'ohālike:

HCPSIII:

- E ho'opili kūpono i nā palapala heluhelu i ke ola 'oia'i'o o ke kanaka me ka nānā kiko'i i kēia mau kumuhana, 'o ka 'ōlelo, ke kuana 'ike a me ka mo'omeheu.
- E ho'oka'a'ike ma o ka ho'ohana i nā 'ano ala ho'oka'a'ike like 'ole ma kekahi mau pō'aipili 'oko'a.
- E ho'ohana i nā ka'akālai heluhelu no ke kūkulu mana'o/'apo mana'o.
- E ho'ohana i ka 'ike pilina 'ōlelo i pa'a mua me ka 'ike noi'i no ke kākau no'eau 'ana i kekahi mau 'ano palapala.

Nā Honua Mauli Ola:

No Nā Haumāna: Helu 7 ('ao'ao 25):

- 1: E ho'onui 'ike mau no ka 'ōlelo i mea e hō'ea a e hō'ike 'ia ai ka hiki ke mālama piha i ka 'ōlelo ma nā pō'aiapili like 'ole o ke ola.
- 2: E hō'ike i ka maopopo no nā pō'aiapili 'ōlelo Hawai'i like 'ole i mea e ho'okā'oi 'ia ai ka mākau ho'oka'a'ike.
- 7: E makemake a e ake i ka ho'okā'oi mau i ka 'ōlelo.